

Az orosz epika a XIX. század második felében.

Gogol

„AZ ÜGYOSZTÁLYON TÖRTÉNT...”

Javasolt feldolgozási idő: 3 óra 15 perc

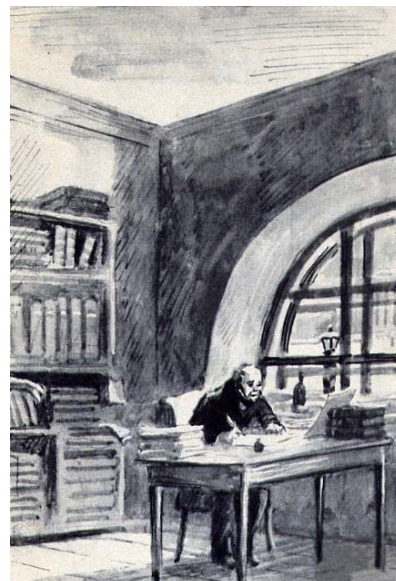
1. feladat

Rakd sorrendbe Gogol A köpönyeg című elbeszélésének történetét! A képek segítenek a megoldásban. Párosítsd össze a szövegrészeket a hozzájuk tartozó képpel!

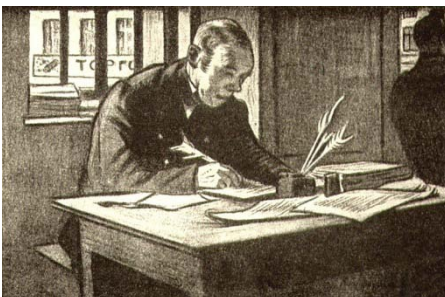
1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

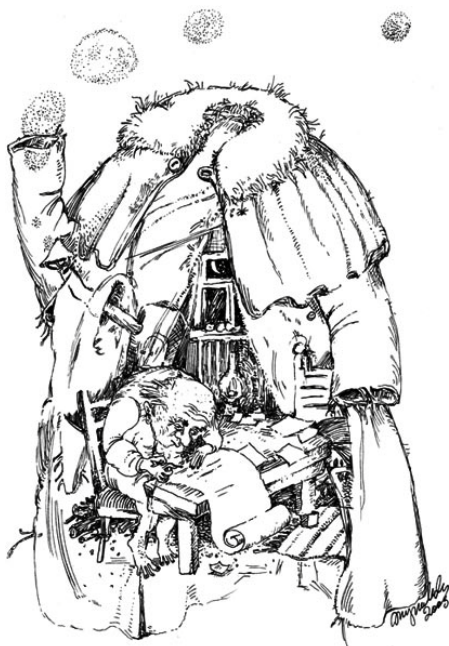

8.

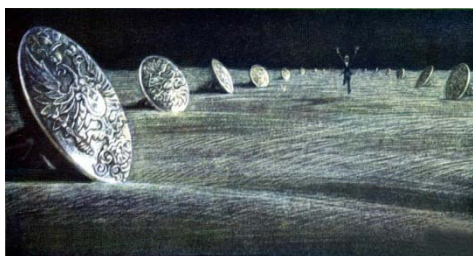
9.

10.

11.

12.

proznanie.ru

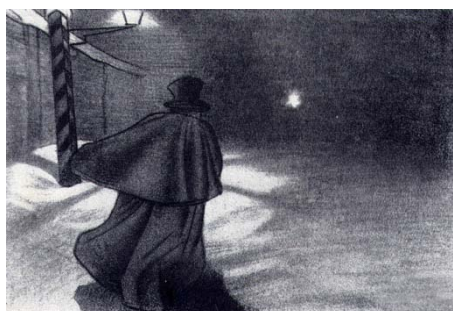
13.

14.

15.

16.

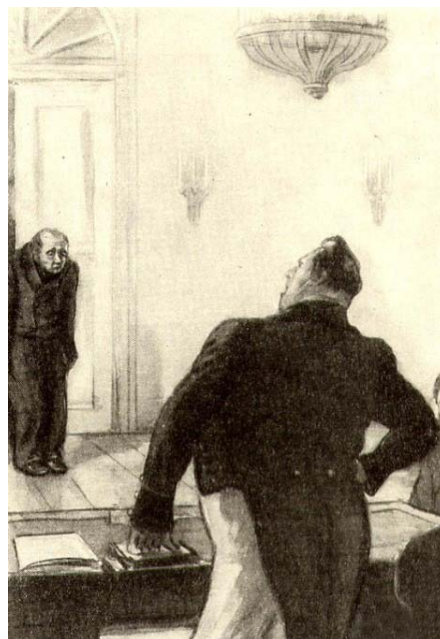

17.

18.

19.

20.

a. „Aligha akadna ember a világon, aki annyira egybeforrott volna hivatalával. Nem volna elég, ha azt mondanók, hogy buzgón szolgált, nem, nem, ő szeretettel szolgált hivatalában. Ott, másolás közben, valami sajátos, változatos és kellemes világ tárult ki előtte. Arcán gyönyörűség tükröződött.”

b. „Ez... bizony már nehéz volna megmondani pontosan melyik napon történt, de az biztos, hogy az a nap Akakij Akakijevics életének legünnepelesebb napja volt, amikor Petrovics végre-valahára elhozta a köpönyeget.”

c. „... a hivatalnok a város legszebb részében lakott, vagyis eléggé messzire Akakij Akakijevicstől. Eleinte néhány néptelen, homályos utcán kellett keresztülhaladnia, de minél közelebb ért a hivatalnok lakásához, az utcák annál élénkebbek, népesebbek és világosabbak lettek. Egyre sűrűbben tűnedeztek fel járókelők; szépen felöltözött hölgyekkel találkozott, hódprémes gallérú férfiak kerültek az útjába.”

d. „Kiabálni kezdett, de úgy tetszett, mintha a hangjának esze ágában sem lett volna a tér széléig elszállni. Szakadatlan, kétségbeesett kiáltozással futásnak eredt a téren keresztül a bódé felé, amely mellett egy éjjeliőr állt, és alabárdjára támaszkodva kíváncsian nézte, miféle szerzet szalad feléje messziről, olyan éktelen kiabálással.”

e. „Valaki csupa részvétből rászánta magát, hogy legalább jó tanáccsal segít Akakij Akakijevicsen: azt javasolta neki, hogy [...] az lesz a legjobb, ha egy tekintélyes személyhez fordul, és hogy ez a tekintélyes személy – kikényszerítheti az ügy sikeresebb folyását. [...]

– Micsoda? – szörnyülködött a tekintélyes személy. – Honnan vesz magának ekkora vakmerőséget? Honnan szedi az ilyen ötleteket? Micsoda lázadó szellem terjed el mostanában a fiatalemberek között a feljebbvalóikkal, főnökeikkel szemben?”

f. „Nemsokára néptelen, hosszú utcák húzódtak előtte, amelyek még nappal sem valami barátságosak, este pedig annál kevésbé. [...] Messzire, isten tudja, hol, parányi fény pislákol valami bódében, amely mintha a világ végén állt volna. Akakij Akakijevics jókedve itt valahogy feltűnően megcsappant. Önkéntelenül is inába szállt a bátorság, amikor nekivágott ennek a térnek, mintha szíve előre sejtette volna, hogy valami nemszeretem dolog történik.”

g. „... szerény kis történetünk váratlanul fantasztikus befejezést nyer. Pétervárott egyszerre csak városszerte az a hír járta, hogy a Kalinka-hídnál és még messze lejjebb is, meg-megjelenik mostanában éjjelenként egy halott, elrabolt köpönyegét kereső hivatalnok képében, és elrablott köpönyege

visszaszerzésének örve alatt rangra és címre való tekintet nélkül mindenkiről leráncigál mindenféle köpönyeget.”

h. „Amikor kinyitotta szemét, hogy megtudja, messze van-e még a tér túlsó széle, hirtelen azt vette észre, hogy emberek állnak az orra előtt, de pontosan nem tudta megállapítani, kicsodák-micsodák. Köd szállt a szemére, és mellében riadtan vert a szíve. [...]

– Hisz ez az én köpönyegem! – szólalt meg az egyik mennydörgő hangon, és galléron ragadta Akakij Akakijevicset.

Akakij Akakijevics csak azt érezte, hogy lehúzzák róla a köpönyeget, térdrel rúgnak egyet rajta; hanyatt vágódott a hóba, és többé már semmit sem érzett.”

i. „És Pétervár Akakij Akakijevics nélkül maradt, mintha sohase lett volna benne Akakij Akakijevics. Eltűnt, nyoma se maradt annak a lénynek, akit senki se védett meg soha, aki senkinek se volt kedves, senkinek se volt érdekes...”

j. „Ez pedig pontosan így történt: Akakij Akakijevics, ha emlékezetem nem csal, a március huszonharmadikára virradó éjszaka született. Megboldogult anyja – egy hivatalnok felesége, nagyon jószágos asszony – intézkedett, hogy megkereszteljék, amint illik.”

k. „Mikor és mely időkben lépett az ügyosztály kötelékébe, ki nevezte ki, erre már senki sem tudott visszaemlékezni. Akárhány igazgató és egyéb tisztviselő váltotta is egymást, őt mindig ugyanazon a helyen, ugyanabban a helyzetben, ugyanabban a tisztségben, ugyanannak a másoló hivatalnoknak látták; így aztán később azt hitték, hogy valószínűleg köznapi egyenruhában és kopasz fejjel, kész hivatalnokként jött a világra is.”

l. „Ha hazament, rögtön asztalhoz ült, sebtiben behabzsolta káposztalevesét, megevett egy darab hagymás marhahúst, nem is érezte az ízét, megevett mindent, legyetül, mindenestül, amivel Isten épp megajándékozta. Mikor észrevette, hogy már dagadozik a hasa, felállt az asztal mellől, elővette tintatartóját, és a hazahozott iratokat másolgatta.”

m. „A fiatal hivatalnokok folyton gúnyolták, élcelődtek vele – már amennyire kincstári szellemességükből tellett. Ott, előtte meséltek róla meg a gazdasszonyáról, egy hetvenesztendős vénasszonyról különféle kiagyalt eseteket; azt pletykálták, hogy a banya elagyabugyalja őt, majd pedig

faggatták, mikor lesz a lagzi, papirosdarabokat szórtak a fejére, és azzal ugratták, hogy esik a hó.”

n. „– Én azért, izé, Petrovics... ez a köpönyeg... látod, a posztója... máshol még mindig egészen erős, csak egy kicsit belepte a por és ócskának látszik, de új, csak ezen a helyen egy kicsit izé... itt a hátán meg itt a vállán kopott egy picikét, no meg itt a másik vállán is, látod, ennyi az egész. Nincs is vele sok munka...”

o. „... azt is megtanulta, hogyan kell koplalni estéről estére: de lelkileg annál dúsabban táplálkozott, szüntelen a jövőbeni köpönyeg örök ideáját hordozta gondolataiban. Ettől kezdve mintha egész élete tartalmasabbá vált volna, mintha megnősült volna, mintha valaki más is együtt élt volna vele, mintha nem lett volna egyedül, hanem valami kedves, bájos élettárs vállalta volna, hogy vele együtt halad tovább az élet útján – és ez az élettárs nem volt más, mint az a vastagon vattázott, nyúphetetlen, erős bélésű köpönyeg.”

p. „Van Pétervárott egy kérlelhetetlen ellensége mindazoknak, akik évi négyszáz vagy e körüli fizetést kapnak. Ez az ellenség nem más, mint az északi hideg, bár egyébként azt mondják, hogy a hideg nagyon egészséges. Reggel kilenc órakor, éppen amikor az utcák tele vannak hivatalba igyekvőkkel, olyan csípős, erős fricskákat osztogat válogatás nélkül mindenkinek az orrára, hogy szegény hivatalnokok határozottan nem tudják, hová tegyék az orrukat.”

q. „A tisztviselők nyilván már régen egybegyűltek, és ki-ki felhörpintette az első pohár teát. Akakij Akakijevics saját kezűleg felakasztotta köpönyegét a fogasra, és bement a szobába. [...] Nagyon ügyetlenül, tétován állt meg a szoba közepén, és igyekezett kitalálni, mit is kell csinálnia. [...] Hogy a házigazda valamilyen furfanggal vissza ne marasztalja, kiosont a szobából, az előszobában megkereste köpönyegét, amely nem kis sajnálatára a padlón hanyódott, kirázta, leszedte róla a pelyhet és más effélét, felöltözött, s leballagott a lépcsőn az utcára.”

r. „... a hivatalban mindenki egy csapásra megtudta, hogy Akakij Akakijevicsnek új köpönyege van [...]. Elhalmozták szerencsekívánatokkal, üdvözölték jobbról-balról [...]. Amikor köréje tolazkodva mindenki azt mondogatta, hogy az új kabátot fel kellene avatni, és hogy legalább rendezzen vacsorát mindnyájuknak, Akakij Akakijevics egészen elveszítette a fejét, nem tudta, mitévő legyen [...]. Végül az egyik hivatalnok, talán az irodafőnök helyettese, nyilván azért, hogy

megmutassa, ő cseppet sem büszke, és még alantasaival is szóba áll, azt mondogatta: „No hát akkor majd én adok estélyt Akakij Akakijevics helyett, és kérem, hogy fáradjanak el hozzám ma este teára; véletlenül épp ma van a nevem napja.”

s. „Akakij Akakijevics a legünnepélyesebb hangulatban baktatott a hivatal felé. Minden pillanatban érezte, hogy új köpönyeg takarja a vállát, sőt néhányszor még el is mosolyodott a belső gyönyörűségtől.”

t. „Petrovics elvette a hacukát, először kiterítette az asztalra, sokáig vizsgálta, csóválta a fejét, és fél kezével az ablakba nyúlt a burnótszelencéért, amelyet egy tábornok arcképe díszített, hogy kié, nem tudni, mert az a hely, ahová az arca esett, ujjal át volt lyukasztva, azután pedig négyszögletes papírdarabbal ragasztották be. Petrovics szippantott egy kis dohányport, majd szétterítette a hacukát a karján, a világosság felé tartotta, úgy nézegette, és megint megcsóválta a fejét; aztán bélésével kifelé fordította; újból megrázta a fejét, megint levette a szelence fedelét a tábornokkal együtt, aki papirossal volt megragasztva, jó adag burnót szippantott fel, becsukta, eldugta a szelencét, és így szólt:

– Nem, nem lehet kijavítani, rossz gúnya biz' ez!”

2. feladat

Gogol A köpönyeg című elbeszélésével kapcsolatban kapsz feladatokat. Olvasd el a feladatokhoz tartozó szövegrészleteket, majd válaszolj saját szavaiddal a kérdésekre!

1.

„A hivatalnok családneve Basmacskin¹ volt. Már a nevén is látszott, hogy valamikor a cipőtől származott. De hogy mikor, melyik korszakban és milyen módon származott a cipőtől, azt homály borítja. Apja is, nagyapja is, sőt sógora is, és kivétel nélkül valamennyi Basmacskin csizmát viselt, legfeljebb évente háromszor új talpat veretett rá. Keresztnevén és apai nevén Akakij Akakijevicsnek hívták.”

¹ basmacskin: Cipész.

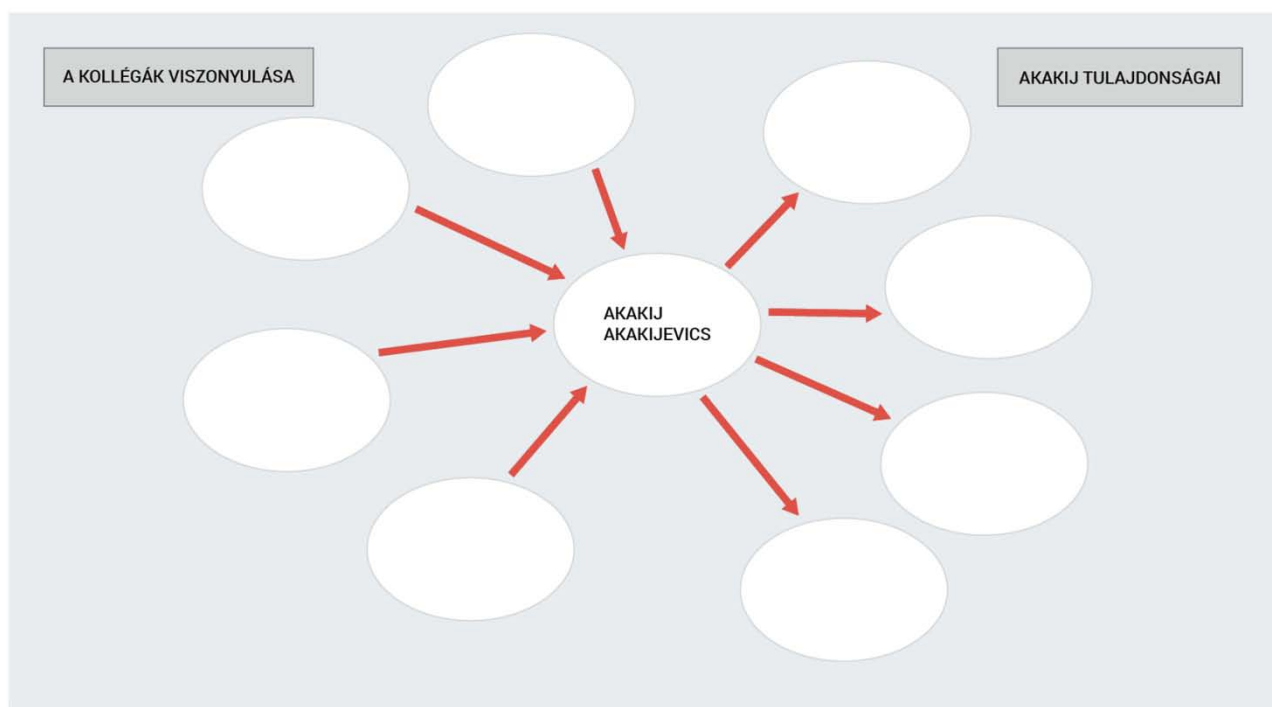

a) Szerinted miért egy cipőtől származtatja az elbeszélő a főhőst? Milyen hangnemben beszél róla?

b) Milyen hatást kelt benned a főhős apai és keresztnéve? A hős milyen tulajdonságára (melyik tevékenységére) utalnak ezek a nevek?

2. A szövegrészlet alapján írd egy-egy szót a bal oldali buborékokba, amellyel a kollégák viszonyát jellemeznéd Akakij Akakijevicshez, a jobb oldali buborékokba pedig jellemezd egy-egy szóval a főhőst!

„Akárhány igazgató és egyéb tisztviselő váltotta is egymást, őt mindig ugyanazon a helyen, ugyanabban a helyzetben, ugyanabban a tisztségben, ugyanannak a másoló hivatalnoknak látták; így aztán később azt hitték, hogy valószínűleg köznapi egyenruhában és kopasz fejjel, kész hivatalnokként jött a világra is. Az ügyosztályon semmiféle tiszteletet sem tanúsították iránta. Az altisztek nem álltak fel, ha elment előttük, sőt ügyet sem vetettek rá, mintha közönséges légy repült volna keresztül a várószobán. Főnökei hidegen, kényúr módjára bántak vele. Egyik-másik helyettes irodafőnök egyszerűen az orra alá dugta az iratokat, még azt sem mondta: »Másolja le«, vagy »Lám, ez érdekes, jó kis akta«, vagy valami barátságosat, ahogy jól nevelt tisztviselők között szokás. És ő elvette, csak a papírra meredt, nem nézte, ki tette oda neki, és volt-e joga hozzá. Elvette és nyomban nekilátott, hogy lemásolja. A fiatal hivatalnokok folyton gúnyolták, élcelődtek vele – már amennyire kincstári szellemességükből tellett.”

3. Hogyan próbálja meg előteremteni Akakij Akakijevics az új köpönyegére a pénzt?

„De mindenekelőtt az olvasónak meg kell tudnia, honnan teremődik elő a nyolcvan rubel első fele. Akakij Akakijevicsnek megvolt az a jó szokása, hogy minden egyes elköltött rubel után félretett egy garast egy kulcsra járó kis dobozba, amelynek a tetején nyílás volt hasítva, hogy beledobhassa a pénzt. Minden félévben megszámlolta az összegyűlt rézpénzt, és ezüst aprópénzre váltotta. Így folytatta már régidő óta, s ily módon – jó néhány esztendő leforgása alatt – több mint negyvenrubelnyi summa gyűlt össze. Így hát a fele már a kezében volt; de honnan vegye a másik negyven rubelt? Akakij Akakijevics töprengett, töprengett, és végül úgy határozott, hogy szorosabbra kell húzni a szokásos költségeit; legalább egy esztendeig le kell mondani az esti teázásról, alkonyatkor nem kell gyertyát gyújtani, és ha mégis csinálnia kell valamit, akkor le fog menni a gazdasszony szobájába, és annak a gyertyája mellett fog dolgozni; ha az utcán jár, minél könnyedebben és óvatosabban kell lépkednie a kockaköveken, csaknem lábujjhegyen, hogy ne koptassa el a csizma talpát időnek előtte; a fehérneműt minél ritkábban kell mosásba adni, hogy ne nyűvödjön el olyan hamar, le kell dobni, mihelyt hazaért, és egy szál félpamut hálókabátban kell maradnia, amely már nagyon régi ugyan, de amelyet az idő foga is megkímélt.”

4. Szerinted miért volt fontos Akakij Akakijevics számára a készülő köpönyege? Pusztán a hideg miatt? Indokold a válaszodat!

„Meg kell vallani az igazat: eleinte kissé nehéz volt hozzászokni ezekhez a korlátozásokhoz, de később mégis megszokta, és úgy ment, mint a karikacsapás, sőt azt is megtanulta, hogyan kell koplalni estéről estére: de lelkileg annál dúsabban táplálkozott, szüntelen a jövőbeni köpönyeg örök ideáját hordozta gondolataiban. Ettől kezdve mintha egész élete tartalmasabbá vált volna, mintha megnősült volna, mintha valaki más is együtt élt volna vele, mintha nem lett volna egyedül, hanem valami kedves, bájos élettárs vállalta volna, hogy vele együtt halad tovább az élet útján – és ez az élettárs nem volt más, mint az a vastagon vattázott, nyűhetetlen, erős bélésű köpönyeg. Elevenebb, sőt szilárdabb jellemű lett, mint olyan ember, aki határozott célt tűzött maga elé. Arcáról és viselkedéséből eltűnt a kétség, a határozatlanság, egyszóval minden ingadozó, bizonytalan jellemvonás.”

5. Mi a funkciója az egyes szövegrészekben *dőlt betűvel jelzett* elbeszélői szólam megjelenésének?

„Akakij Akakijevics, *ha emlékezetem nem csal*, a március huszonharmadikára virradó éjszaka született. Megboldogult anyja – egy hivatalnok felesége, nagyon jószágos asszony – intézkedett, hogy megkereszteljék, amint illik. Az anya még gyermekágyban feküdt, az ajtóval szemközt, jobb kéz felől a koma állt, Ivan Ivanovics Jeroskin, igen kiváló ember, aki mint irodafőnök szolgált a szenátusban, mellette pedig Arina Szemjonovna Belobrjuskova, a komaasszony, egy kerületi kapitány felesége, ritka erényes asszonyság. A gyermekágyas asszonyra bízták, hogy e három név közül azt válassza, amelyiket akarja: Mokiynak, Szossziynak vagy pedig Hozdazat vértanú nevére kereszteljék-e a gyermeket. „Nem – gondolta magában a megboldogult –, ezek mind olyan furcsa nevek.” Hogy kedvében járjanak, fellapozták a kalendáriumot más helyütt is; megint három névre bukkantak: Trifilij, Dula és Varahaszij. „Micsoda istenverése! – mondotta az öregasszony. – Milyen különös név ez mind, én bizony soha még csak hallani sem hallottam ilyeneket. Még ha Varadat vagy Varuh volna, de Trifilij meg Varahaszij!” Arrább lapoztak még egyszer. Most ezek kerültek elő: Pavszikahij és Vahtyiszij. „No, most már látom – mondotta az öregasszony –, hogy minden bizonnyal ez a gyermek, sorsa! És ha egyszer így van, inkább hívják úgy, mint az apját. Az apja Akakij volt, legyen a fia is Akakij...” Így keletkezett az Akakij Akakijevics név. A gyermek, miközben megkeresztelték, sírni kezdett, és olyan fintorokat vágott, mintha előre érezte volna, hogy címzetes tanácsos lesz belőle. *Szóval ez így történt. Mindezt csak azért mondtuk el, hogy az olvasó maga is láthassa*: ez teljességgel szükségszerűen történt így, és más nevet semmiképpen sem adhattak neki.”

a) „ha emlékezetem nem csal”

b) „Szóval ez így történt.”

c) „Mindezt csak azért mondtuk el, hogy az olvasó maga is láthassa...”

3. feladat

Gogol műveire jellemző a hangnemkeveredés (vagyis az elbeszélő egy művön belül több hangnemben szólal meg). Írd az egyes szövegrészek mellé, hogy milyen hangnem jellemzi!

1. „Az ügyosztályon történt...”

2. „Azt mondják, a minap is beadvány érkezett egy járási rendőrkapitánytól, már nem emlékszem, melyik városból. Ebben a beadványban a rendőrfőnök világosan kifejti, hogy az állami rendeletekre fittyet hánynak, és hogy az ő szentséges nevét hiába veszik. Ennek bizonyítására valami regényforma műnek óriási kötetét is mellékelte, amelyben minden tizedik oldalon előbukkan egy járási rendőrkapitány; olykor-olykor egészen pityókás állapotban. Így hát –

hogyan elkerüljünk mindenféle kellemetlenséget – legjobb lesz, ha a szóban forgó ügyosztályt egy ügyosztálynak nevezzük.”

3. „Tehát egy ügyosztályon szolgált egy hivatalnok. Nem mondhatnánk, hogy nagyon kiváló hivatalnok: alacsony, kissé ragyás, kissé rőt, sőt kissé vaksi is volt, homloka fölött tar sáv, mindkét orcája barázdás, arcának színe meg olyan, amelyet »aranyeres«-nek neveznek... Mit csináljunk?! A pétervári éghajlat az oka!”

4. „Ezekben a szívbe markoló szavakban más szavak is csengtek: »Hiszen én felebarátod vagyok.«”

5. „szüntelen a jövőbeni köpönyeg örök ideáját hordozta gondolataiban. Ettől kezdve mintha egész élete tartalmasabbá vált volna, mintha megnősült volna, mintha valaki más is együtt élt volna vele, mintha nem lett volna egyedül, hanem valami kedves, bájos élettárs vállalta volna, hogy vele együtt halad tovább az élet útján – és ez az élettárs nem volt más, mint az a vastagon vattázott, nyúphetetlen, erős bélésű köpönyeg...”

6. „Akakij Akakijevicset kivitték a temetőbe, és elhantolták.”

7. „Eltűnt, nyoma se maradt annak a lénynek, akit senki se védett meg soha, aki senkinek se volt kedves, senkinek se volt érdekes, aki még a természetbúvár figyelmét se vonta magára, bár az nem mulasztja el, hogy tűjére tűzze a közönséges házilegyet, és mikroszkóp alatt vizsgálgassa; eltűnt az a lény, aki béketűréssel viselte az irodai gúnyolódásokat, aki elköltözött ebből az árnyékvilágból anélkül, hogy valami rendkívülit is cselekedett volna, de aki előtt – noha csak élete legvégén – mégis megjelent a jótékony fényes tündér egy köpönyeg alakjában, hogy megélénkítse egy pillanatra szegényes életét, és

akire azután olyan elviselhetetlenül zúdult rá a szerencsétlenség, ahogy lecsap e világ hatalmasainak fejére is!"

8. „A rendőrségen kiadták a rendelkezést, hogy a halottat élve vagy halva, de mindenáron kézre kell keríteni...”

4. feladat

Olvasd el A köpönyeg befejező, fantasztikus részét a „De ki gondolta volna, hogy ezzel még nem szakadt vége Akakij Akakijevics pályafutásának...” kezdetű mondattól! Szerinted mi teheti reálissá (valóssá) a fantasztikus történetet? (Az elbeszélést a linkre kattintva is elolvashatod.)

[MEK, Gogol: A köpönyeg](#)

5. feladat

Olvasd el Gogol Az orr című elbeszélését a 11-es szöveggyűjteményből, és készítsd el a mű cselekményvázlatát! Csak az elbeszélés szempontjából lényeges történéseket emeld ki, a részleteket ne vedd figyelembe! (Az elbeszélést a linkre kattintva is elolvashatod.)

Gogol: Az orr

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

6. feladat

Te hogyan fejeznéd be Gogol Az orr című elbeszélését onnantól kezdve, hogy egy rendőrtiszt visszahozta Kovaljov orrát? Írd meg minél fordulatosabban és színesebben a történet egy másik lehetséges folytatását!

[illegible]

[illegible]

7. feladat

Használd a képzelőerőd! Képzeld el, hogy egy reggel arra ébredsz, hogy az orrod helyén csak egy lapos folt éktelenkedik. Mit éreznél, és mit tennél ezek után? A saját életedből indulj ki! Írj egy 10–15 mondatos fogalmazást!

[illegible]